

[Hannah Kain]

ikke at sige umuligt, for speciallæger at afgøre, om der er tale om en erhvervsbetinget fosterskade, eller om fosterskaden ville være opstået, selv om pågældende ikke havde haft dette specielle arbejde.

Med disse ord om vore betænkeligheder kan Venstre støtte forslaget.

Jane Oksen (FP):

Fremskridtspartiet vil stemme imod dette forslag. Vi er lige så betænkelige som Venstre, der dog stemmer for, kan jeg forstå. Men vi mener altså overhovedet ikke, at dette forslag giver mulighed for en retfærdig bedømmelse. Justitsministeriet har også udtrykt betænkelighed, og hvis det drejer sig om hjælp til handicappede børn, må det ske på en anden måde, ikke ved erstatning for fosterskader gennem arbejdsskadeforsikring; det vil vi helt afgjort gå imod.

Kirsten Lee (RV):

Det Radikale Venstre kan tilslutte sig forslaget. Vi er helt enige i, at et barn skal have erstatning, hvis det har pådraget sig en skade, mens det lå i moders liv, på grund af moderens arbejde.

Bente Juncker (CD):

Da det jo er en genfremsættelse fra januar 1988, skal jeg kun sige, at også Centrum-Demokraterne kan tiltræde dette forslag.

Kofod-Svendsen (KRF):

Kristeligt Folkeparti kan tilslutte sig dette forslag, og ikke alene kan vi tilslutte os det, men vi gør det med stor glæde, fordi vi mener, at her understreges den respekt for fosteret, som vi er 110 pct. enige i.

Socialministeren (Aase Olesen):

Jeg skal naturligvis takke for den brede tilslutning, forslaget om erstatning for fosterskader har fået. Jeg er fuldt på det rene med, at der er problemer forbundet med dette forslag, og at vi skal følge udviklingen nøje.

Når jeg er glad for, at så mange sagde, at vi kunne tage en ganske hurtig udvalgsbehandling nu eller helt undvære den, hænger det naturligvis sammen med, at det arbejde gjorde vi i sidste samling.

Jeg er selvfølgelig lidt ked af, at Fremskridtspartiet ikke kan tilslutte sig den brede enighed, der er om dette forslag, men jeg takker som sagt de øvrige ordførere for tilslutningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 72:

Forslag til lov om ændring af lov om social bi-stand. (Ændring af reglerne om kontanthjælp).
Af socialministeren (Aase Olesen).
(Fremsat 26/10 88).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Hanne Andersen (S):

Socialministeren foreslår ændringer af reglerne om kontanthjælp. Den 19. januar 1988 havde Folketinget en socialpolitisk redegørelsesdebat, hvorunder vi sagde, at vi var parate til at diskutere kontanthjælpen og også balancen mellem kontanthjælp, dagpenge og lavtløn.

Det er stødende at se eksempler på, at kontanthjælpsmodtagere kan have flere penge til forbrug end folk, der har fuldtidsjob, hvis regnestykkerne da passer i de undtagelsestilfælde, der er tale om. Uddannelsesstøtten skal også være realistisk i forhold til den løn, man kan tjene, når uddannelsen er færdig. Men det er utroligt stødende, at baggrunden for forslaget er regnefejl og sparemål på 310 mio. kr., samtidig med at vi er på vej til 300.000 ledige. Antallet af kontanthjælpsmodtagere hænger jo nøje sammen med antallet af arbejdsløse. Beregningsgrundlaget skal være i orden, men der er i

[Hanne Andersen]

dette forslag for mange skøn, usikkerhedsmomenter og mangler. Det har der også været tidligere, og vi vil ikke tage stilling på det grundlag. En af vore forudsætninger er, at vi får svar på de spørgsmål, vi har stillet i udvalget. Usikre skøn skal ikke fortsat danne grundlaget.

For os er det ingen udfordring at forringe forholdene specielt for folk med lav indtægt i en overgangsperiode på 9 måneder, der skal være en hjælp til at komme ud på arbejdsmarkedet igen.

Det er svært at få øje på tilskyndelsen og opmuntringen i forslaget. Tilskyndelse og opmuntring er og bliver arbejde og uddannelse. Ministeren siger tværtimod, at der ikke er råd til jobgarantiordninger. Hvis ministeren virkelig vil gøre noget ved problemerne, skal der gøres noget ved det grundlæggende arbejdsløshedsproblem, og det vil sige nye og flere arbejdspladser, også i et samarbejde mellem det offentlige og det private arbejdsmarked.

Regeringen sender ansvaret videre til kommunerne og vasker hænderne med en lille godtgørelse for særlige beskæftigelses- og uddannelsesordninger. Særlige ordninger løser jo ikke problemet alene, og vi er enige i Socialministeriets vurdering i sommer, at der er brug for en væsentligt intensiveret indsats. Der sker meget i kommunerne; derude kan vi se kontanthjælpsmodtagerne, derude er det mennesker af kød og blod. Vi har brug for at gå i dybden, og vi synes, ministeren skulle finde et par kommuner som model i analysearbejdet.

Forslaget taler også om ligestilling mellem kontanthjælpsmodtagere og andre familier, der har brug for daginstitutioner. Ærlig talt, det er for nemt bare at ændre børnetilskuddet til det ældste barn. Det er stødende, når vi alle ved, at alle børnefamilier har brug for en institutionsplads til en pris, de kan betale, søskenrabat og ændrede fripladsgrænser. Vi kan heller ikke nøjes med en regulering af børnetillægget; grundydelsen skal naturligvis fortsat reguleres.

Ligestilling mellem unge på kontanthjælp og unge på Statens Uddannelsesstøtte lyder godt nok, men på det grundlag, vi kender i dag, vil vi ikke være med. Vi har ingen tillid, og vi ved også, at sagen ligger i flere ministerier lige nu. Uden analyse nytter det ikke, og vi vil ikke være med uden svar på vores spørgsmål. Vi synes heller ikke, at ændringerne kan stå helt alene –

huslejetilskud og daginstitutionstaksterne, som vi har peget på.

Men hvis ministeren er parat til en analyse, så er vi også. Vi vil meget gerne være med i et meningsfyldt arbejde, der fører til en brugbar, solidarisk lov, som alle kan se meningen med. At vi skal yde for at nyde, det er rigtigt nok, men så skal vi også have en indsats på beskæftigelsesområdet. Vi skal have arbejdspladser, så der er en mulighed for at få lov til at yde.

Socialpolitik er også kontanthjælp. Det blev sagt flot i januar; der blev nemlig sagt, at socialpolitik handler om at mindske smerten for de svageste.

Karen Højte Jensen (KF):

I januar i år kom den daværende socialminister, fru Mimi Jakobsen, med en socialpolitisk redegørelse, og til opfølgning af denne blev der nedsat en arbejdsgruppe, som skulle vurdere redegørelsens 14 punkter, som havde relation til bistandslovens regler om kontanthjælp og revalidering. I gruppen deltog også repræsentanter for kommunerne.

I juni i år fik vi så en rapport med en række forslag, der bl.a. tog udgangspunkt i den kendsgerning, at det i det eksisterende system kan være mere økonomisk givtigt at få kontanthjælp end at være i arbejde, og i den kendsgerning, at kontanthjælpen belaster de offentlige budgetter mere end forventet. Det foreliggende lovforslag bygger i høj grad på den nævnte rapport.

For Det Konservative Folkeparti er det vigtigt at gøre en langt mere aktiv indsats for, at også kontanthjælpsmodtagere kan komme i arbejde, og jeg ser socialministerens forslag i sammenhæng med en række af regeringens øvrige initiativer på det beskæftigelsesmæssige område.

Som det så ofte er blevet sagt, skal den passive hjælp gøres til aktiv hjælp. Den tidligere socialminister var allerede i forbindelse med redegørelsen opmærksom på mange af problemerne, bl.a. kontanthjælpsstørrelse, og vi er jo alle bekendt med den stærke kritik, der ikke mindst fra fremtrædende socialdemokratiske kommunalfolk har været rettet mod niveauet for kontanthjælpen.

Det er naturligvis helt ødelæggende, at nogle kontanthjælpsmodtagere og revalidender ikke kan føle sig tilskyndet til at tage arbejde, fordi

[Karen Højte Jensen]

det simpelt hen ikke kan betale sig. De vil efter gældende regler få en lavere disponibel indkomst, hvis de går i arbejde.

Vi er derfor tilfredse med forslaget om at ændre grænserne for størrelsen af den samlede hjælp. En sådan justering af niveauet i forhold til lønnen på lavtlønsområdet og for arbejdsløshedsdagpenge er også en opfølgning af aftalen af 29. juni 1988 mellem regeringen og Kommunernes Landsforening.

Et andet forhold, som også tidligere har været drøftet, er det forhold, at kontanthjælpsmodtagere i dag får modregnet eventuelle indtægter i hjælpen. Dette kan også afholde mange fra at tage et arbejde. Forslaget om, at det inden for en periode på maksimalt 6 måneder vil være muligt at tjene op til 1.000 kr. om måneden og maksimalt 6.000 kr., er godt. En sådan gulerod er jeg sikker på vil få positive konsekvenser. Har en kontanthjælpsmodtager først foden inde på arbejdsmarkedet, vil det være langt lettere at få varig tilknytning.

Vi lægger vægt på, at ordningen er tidsbegrænset, så den ikke frister til at indrette sig på en tilværelse på kontanthjælp med biindtægter. Jeg mener, vi skal følge dette forslag nøje, og finder det relevant at se på virkningen inden udgangen af 1991.

Jeg mener også, at forslaget om, at kommunerne ved etablering af særlige beskæftigelses- og uddannelsesordninger kan få overført statens besparelser på kontanthjælpsområdet, er et incitament for kommunerne til en øget aktivitet.

Med lovforslaget gøres der også op med det særegne danske begreb, der hedder »meningsfyldt arbejde«. For mig at se må ethvert arbejde være meningsfyldt, hvis man kan tjene til livets ophold ved det, og derfor er det vigtigt, at der fremtidig bliver pligt til at tage imod ethvert rimeligt tilbud om arbejde.

For yderligere at sikre, at forældre på kontanthjælp ikke har flere penge til rådighed end forældre inden for lavtlønsområdet, vil vi gerne give tilslutning til, at kontanthjælpen efter omregning skal indgå i beregningsgrundlaget for betaling i daginstitutionerne.

Må jeg slutte med at takke ministeren for dette helt nødvendige lovforslag. Vi skal fra konservativ side give tilslutning til forslaget, også til de elementer, som der ikke har været tid til at kommentere, og vi skal gøre vores til, at vi får en god og hurtig udvalgsbehandling.

(Kort bemærkning).

Hanne Andersen (S):

Fru Karen Højte Jensen roser meget de mange forslag og initiativer, når det gælder beskæftigelsesproblemerne. De er lidt svære at få øje på, men én ting er i hvert fald givet, at det har betydet flere og flere på kontanthjælp. Det, kommunerne først og fremmest sukker over, er jo, at størrelsen af kontanthjælpen og antallet af kontanthjælpsmodtagere vokser støt. Og så glemte fru Karen Højte Jensen at sige, at derfor beder kommunerne os om en refusion på 75 pct. i stedet for 50 pct. Det er ikke så meget størrelsen, som det er antallet.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Jeg mener bestemt ikke, der er grund til at underkende regeringens indsats for at fremme beskæftigelsen både blandt kontanthjælpsmodtagere og blandt arbejdsløse i øvrigt. Der er her i Folketinget fra arbejdsministerens side fremsat en række forslag, hvor Socialdemokratiet er med for så vidt angår de langtidslidige. Jeg mener, det er noget, der kan sætte skub i tingene.

Fru Hanne Andersen talte om de mange flere kontanthjælpsmodtagere. Jeg mener ikke, vi har præcise tal for, at der er blevet så forfærdelig mange flere, men vi mener, der skal gøres en samlet indsats, og det er jo netop også det, dette forslag lægger op til.

Det er så rigtigt, som fru Hanne Andersen siger, at man fra kommunernes side ønsker en ændret refusionsordning. Jeg tror, fru Hanne Andersen er bekendt med, at det faktisk er noget af det, man drøfter på flere områder. Det er jo vigtigt, at man har en ensartet refusionsordning, uanset hvilke foranstaltninger man tilbyder i kommunerne. I øjeblikket er der forskellige procentrefusioner, og det er utrolig uhenigtsmæssigt.

(Kort bemærkning).

Hanne Andersen (S):

Det kan godt være, det er uhenigtsmæssigt, men hvis et problem bliver større og større og det skal løses, så er det i hvert fald hensigtsmæssigt, at man deles om udgifterne og måske fordeler dem med en anden vægt. Det kan godt være, at det er vældig nyttigt.

[Hanne Andersen]

Når det gælder beskæftigelsesinitiativerne, så troede jeg, det var nogle, der havde fundet sted. Jeg kender godt aftalen og ved godt, hvad den måske og lykkeligtvis kan føre til.

Agerschou (SF):

I 1987, den 1. juli, trådte de nye kontanthjælpsregler i kraft. Man forlod det rene skønsprincip og gik over til en slags mekaniseret skønsprincip. Formålet var bl.a. at gøre systemet mere overskueligt for borgerne og lette administrationen, så sagsbehandlere og socialarbejdere i højere grad kunne koncentrere sig om egentligt socialt arbejde i stedet for at sidde og foretage forskellige former for beregninger.

Forud for disse ændringer gik et langt forbedringsarbejde med forsøg i 14 kommuner, to grundige behandlinger i Folketingets Socialudvalg, konferencer og møder m.v.

Vi havde så i SF forventet, at vi i en længere periode var færdige med at diskutere de økonomiske dele af kontanthjælpsystemet, som dengang blev debatteret så grundigt, og at vi i stedet for kunne koncentrere os om forslag og initiativer, der var i stand til at fjerne nogle af de barrierer, der i dag er med til at fastholde folk i bistandssystemet. Men sådan skulle det altså ikke gå.

Socialministeren kommer med en række forslag, der berører områder, som altså allerede er blevet grundigt diskuteret i Folketinget forholdsvis kort tid siden.

Begrundelsen for forslagene er todelt. Dels henviser man til, at der kom en merudgift på 285 mio. kr., altså det, der populært sagt bliver kaldt regnefejl, dels henviser man til, at kontanthjælpsmodtagere i visse tilfælde kan opnå større forbrugsmuligheder end folk på lavtlønsområdet og folk på dagpenge.

Om det sidste problem vil jeg sige, at det stod lysende klart for Folketingets Socialudvalg under behandlingen af kontanthjælpsreglerne, at kontanthjælpsmodtagere i visse tilfælde ville kunne opnå større forbrugsmuligheder end folk på lavtlønsområdet og dagpengeområdet. Det kan ikke komme bag på os. Vi havde regneksemplerne klar. Alle gik ind i det her med åbne øjne.

Desuden kan man sige, at også efter det gamle kontanthjælpsystem kunne man finde eksempler på folk, der havde større forbrugsmuligheder på kontanthjælp end på dagpengeom-

rådet f.eks. Så det kan egentlig ikke være nogen begrundelse. Vi gik ind i det med åbne øjne og var klar over, hvad vi gjorde.

Vi finder derfor ikke, at det er nødvendigt at lave reglerne om på baggrund af de to begrundelser, også, og nok specielt, fordi vi i SF ikke finder, at der er tale om hovedproblemer i kontanthjælpsystemet.

Jeg vil godt prøve på at ridse de hovedproblemer op, som vi finder i kontanthjælpsystemet, og som vi havde håbet på at kunne få nogle initiativer ud af socialministeren på i denne periode.

For det første er det et hovedproblem for os, at der eksisterer så mange barrierer, der forhindrer mange af kontanthjælpsmodtagerne i at komme ud af systemet, når de én gang er kommet ind. Hertil kommer naturligvis de problemer, der overhovedet bevirker, at folk bliver kontanthjælpsmodtagere, og i mange tilfælde langvarigt kontanthjælpsmodtagere.

Vi mener, at vi for det første må finde ud af, hvad forebyggelse er, og hvordan vi får forebyggelse til at fungere. Som forholdene er i dag, må det sociale system hovedsagelig koncentrere sig om, at det ikke går værre, end det allerede er for de folk, der bliver udstødt af arbejdsmarkedet og af uddannelsessystemet samt fra sociale sammenhænge. Der er håb om, at det sociale udviklingsprogram vil vise os nogle veje, hvis forsøgsresultaterne vel at mærke ikke bare får lov til at hobe sig op, uden at der tages konsekvenser af dem.

For det andet kan vi konstatere, at folk, der befinder sig langvarigt i kontanthjælpsystemet; har dårlige skoleerfaringer, er uddannelsesløse og har svært ved at opnå en god kontakt til arbejdsmarkedet. Det er noget, vi ved, og vi mener, at man bør drage konsekvensen af det ved f.eks. at etablere en job- og uddannelsesordning for kontanthjælpsmodtagere. Det er både menneskeligt og økonomisk for kostbart at lade alle disse folk konstant befinde sig i vand-skorpen.

For det tredje ville det være et fremskridt, hvis Arbejdsministeriet ville medvirke til at løse problemerne på det område, vi diskuterer i dag. I stedet for sker der præcis det modsatte. Arbejdsministeren har travlt med initiativer, der betyder, at flere kommer over i kontanthjælpsystemet. Det er jo ikke det, vi har brug for; tværtimod. Vi ser det paradoksale, at hver

[Agerschau]

gang man fra det sociale område kommer med et lille pip, der går den modsatte vej, nemlig at lette kontanthjælpsmodtagernes tilbagevenden til arbejdsmarkedet og dagpengesystemet, så producerer man i Arbejdsministeriet en sand stormflod af notater, der viser, hvor umuligt det vil være, og man påberåber sig alle de magter, man overhovedet kender, herunder Dansk Arbejdsgiverforening og LO, for at forhindre de initiativer i at blive til noget.

På den måde mener vi ikke at det kan blive ved med at gå. Hvis vi mener noget alvorligt med det, vi kalder socialpolitik – og det kan vi efterhånden godt tvivle på – så må det dreje sig om at tage fat på nogle af de reelle problemer, der befinder sig i kontanthjælpsystemet. Det er nogle af dem, jeg har peget på. Det mener vi ikke at ministerens forslag gør, og derfor stiller vi os meget skeptiske over for det.

Jeg vil berøre nogle af de enkelte punkter i ministerens lovforslag i et senere indlæg.

Hannah Kain (V):

Da mit partis ordfører, hr. Jørgen Winther, ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne fremsætte følgende:

I et samfund er det væsentligt, at det kan betale sig at arbejde i stedet for at få dagpenge eller bistandshjælp. Der har i dagspressen været bragt mange eksempler frem, hvor det sort på hvidt kan dokumenteres, at det kan betale sig at holde op med at arbejde og i stedet for gå over på passiv bistandshjælp.

Socialminister Aase Olesen vil med nærværende lovforslag skabe en mere rimelig balance mellem arbejdsindtægt og bistandshjælp. Børnetillægget for det første barn nedsættes, og det såkaldte grænsebeløb nedsættes til 5.200 kr. om måneden.

Disse to justeringer er imidlertid efter Venstres opfattelse ikke nogen garanti for, at det altid kan betale sig at arbejde i stedet for at gå på passiv bistandshjælp. Den enlige mor med to børn, ét i vuggestue og ét i børnehave, vil stadig have større økonomisk fordel af at gå på bistand i stedet for at tage et arbejde. Det skyldes det forhold, at hvis en person har en arbejdsindtægt, skal vedkommende betale for daginstitutioner, men hvis personen er på bistand, er vuggestue og børnehave fuldstændig gratis.

Efter Venstres opfattelse er det nødvendigt, at der også indføres brugerbetaling for bi-

standsklienters børn i både vuggestuer og børnehaver. Det er derfor også med tilfredshed, Venstre konstaterer, at socialminister Aase Olesen om kort tid vil fremsætte forslag om brugerbetaling på disse områder.

Venstre vil være meget opmærksom på, at slutresultatet bliver, at den enlige mor med to børn og en arbejdsindtægt på 150.000–160.000 kr. altid skal være gulerodssikret. Det vil sige, at hun skal have mere tilbage i sin pung, når hun har et arbejde og får sine børn passet i vuggestue og børnehave, end når hun går på bistandshjælp.

I øvrigt er det vel en overvejelse værd, om en bistandsklient skal have ret til at få sine børn passet fuldtids i både vuggestue og børnehave. Venstre synes, at f.eks. 4 timers ophold i daginstitution er nok, når moderen ikke har noget arbejde.

Så er der spørgsmålet om de 6.000 kr. ekstra indtægt til bistandsmodtageren, uden at der foretages fradrag i bistandshjælpen.

Det er rimeligt, at en bistandsklient selv kan få lov til at tjene nogle ekstra penge og også får lov til at beholde disse, uden at de automatisk fratrækkes i bistandshjælpen, men vi skal passe på, at vi ikke gør bistandshjælp mere fordelagtig end det at have fuldtidsarbejde. Med disse 6.000 kr. ekstra til bistandsklienter risikerer vi, at der atter vil kunne vises eksempler frem på, at det bedre kan betale sig at gå på bistand end at gå på arbejde. Hvis der dukker eksempler op af denne art, vil vi i Venstre forbeholde os ret til at indtage en ny holdning til disse 6.000 kr.

Men i det store og hele ser vi med stor tilfredshed på socialminister Aase Olesens lovforslag, og med de nævnte forbehold kan vi støtte lovforslaget. Vi ser frem til en positiv behandling i udvalget.

(Kort bemærkning).

Hanne Andersen (S):

Jeg undrede mig meget over, at Venstres ordfører ville indføre brugerbetaling på daginstitutionsområdet. Jeg mener i høj grad, at vi allerede har det, så jeg vil gerne vide, hvad det er, Venstres ordfører vil indføre. Der er naturligvis forskel på størrelsen af den; der er nogle, der må betale nogle ganske uhyrlige summer.

Men der er i høj grad brugerbetaling og takster på institutionsområdet.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Nu ville det være rart, hvis Venstre på et eller andet tidspunkt ville være i stand til at formulere en sammenhængende socialpolitik.

Da vi debatterede de nuværende kontanthjælpsregler under nogle langvarige debatter i Folketinget, var der enighed om, at de grupper, der skulle gøres noget for, var børnefamilierne, og sådan som jeg husker det, argumenterede Venstres ordfører også for, at der skulle gøres noget for børnefamilierne, og herunder altså enlige forsørgere. Derfor fik børnefamilierne, de enlige forsørgere på kontanthjælp, et løft, der klart gik ud over nogle andre grupper på kontanthjælp, men de fik et løft.

Det, jeg hører nu, er, at Venstres ordfører argumenterer præcis modsat. For det er jo korrekt, at dette forslag, hvis det blev gennemført, vil ramme enlige forsørgere hårdt, meget hårdt. Derfor vil jeg høre, hvornår Venstre har foretaget en politikændring. Det er jo altid interessant at få at vide, for så kan man have den med ud ved debatterne.

På et eller andet tidspunkt i den tid, der er gået, siden vi debatterede kontanthjælpsreglerne sidst, har Venstre foretaget en politikændring, sådan at nu skal enlige forsørgere have et duk, og det er derfor, man medvirker til dette forslag.

Den anden ting, jeg vil sige, er, at Venstre skulle prøve på at finde ud af, hvorfor folk egentlig går på kontanthjælp. Hvad er egentlig grunden til, at folk er kontanthjælpsmodtagere? Der er blevet udgivet i læssevis af undersøgelser, der faktisk meget klart viser det. Det er ikke, fordi folk har lyst til at gå på kontanthjælp, men undersøgelserne viser bl.a., at folk på kontanthjælp har langt mindre uddannelse, ikke har erhvervsuddannelser sammenlignet med andre grupper, og det er en selvstændig grund til, at folk er på kontanthjælp. Ville det så ikke være på sin plads at forsøge at løse nogle af problemerne i stedet for at skabe nye problemer for de folk, der rent faktisk i dag befinder sig i kontanthjælpssystemet?

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Jeg vil gerne spørge Venstres ordfører, om hun måske har overvejet, at specielt børn af bi-

standsklienter, af langvarigt arbejdsløse, af de socialt skrøbeligste kunne have det største behov for at modtage det pædagogiske tilbud, som man faktisk kan få i vores børnehaver. For man skal jo ikke glemme, at børnehaver faktisk er steder, hvor børn vokser og gror og plejes.

(Kort bemærkning).

Hannah Kain (V):

Til fru Hanne Andersen vil jeg gerne sige, at mit indlæg gik på brugerbetaling for bistandsklienter, som jo i øjeblikket har gratis vuggestue og børnehave.

Til hr. Agerschou, som er meget historisk interesseret, vil jeg gerne sige, at Venstre fortsat gerne vil gøre meget for børnefamilierne, men vi vil også gerne gøre noget for de enlige forsørgere, som er med til at betale skat. Det, som ordførertalen gik ud på, var, at vi vil gerne have en vis balance mellem de børnefamilier, hvor man betaler skat, og hvor man går på arbejde, hver morgen står op og sætter børnene på bagagebæreren på cyklen og cykler hen i daginstitutionen og alt det her, og så på den anden side den enlige mor, der modtager bistandshjælp. Vi vil bare gerne have en balance i tingene. Det føler vi også ligger i forslaget.

Jeg er helt enig med hr. Agerschou i, at befolkningen ikke har lyst til at gå på kontanthjælp. Det er ikke noget, man gør, fordi man nu engang har lyst til det. Men vi synes på den anden side, det er rigtigt, at der er dette gulerodsprincip, at der er et incitament, også af økonomisk karakter, til at man går på arbejde.

Til sidst vil jeg sige til fru Kirsten Lee, at det er da rigtigt – og det har vi også overvejet – at børn af det, som fru Kirsten Lee kalder de socialt skrøbeligste, selvfølgelig har et behov for at komme i daginstitutioner og være sammen med andre børn.

Derfor skal man også bemærke formuleringen fra ordførertalen, hvor vi for det første udtrykte, at det vel var en overvejelse værd, om en bistandsklient skal have ret til at få sine børn passet fuldtids i både vuggestue og børnehave, og så for det andet, at det var et 4-timers-ophold i daginstitutionen, som vi kunne foreslå som alternativ.

(Kort bemærkning).

Hanne Andersen (S):

[Hanne Andersen]

Jeg synes nu, at det var endnu mere interessant at høre, hvilke gulerødder Venstre har til den enlige mor på kontanthjælp, der ikke skal have sit barn i daginstitution. Det lyder som straf, det lyder bestemt ikke som gulerødder, og jeg vil gerne høre, hvilke gulerødder der er til den enlige mor, så hun kan blive ligestillet med den enlige mor, der har arbejde. Det er jo det, det drejer sig om.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Det er korrekt, at jeg er historisk interesseret. Bl.a. har jeg studeret Venstres historie tilbage til 1800-tallet og jeg har lagt mærke til, at Venstre på det tidspunkt var et parti, man regnede med, et parti, der drev andelsbevægelsen frem, højskolerne og forsamlingshusene osv. Men det kan man jo ikke sige om Venstre i dag. Venstre er jo i dag et af de mere bagstræberiske partier, vi har i Folketinget. Men at det skulle være udtryk for en særlig historisk interesse, at man går 2 år tilbage i tiden og refererer Venstres holdning på det tidspunkt, mener jeg nu ikke.

Venstre har fået en meget mærkværdig menneskeopfattelse. At man er nødt til at lave et gulerodsprincip for at få folk til at gå på arbejde, det tror jeg ikke på, og de undersøgelser, de interviews, der findes med kontanthjælpsmodtagere, viser også det modsatte. Man går jo på arbejde af mange andre grunde end for at oppebære en indtægt. Man gør det for at eksistere i en social sammenhæng, for at være med i samfundet.

De mennesker, vi snakker om her, er skudt ud af samfundet af nogle bestemte grunde, og hvis Venstres ordfører ville gøre sig den ulejlighed at prøve på at læse nogle af de ting, der bliver skrevet om det, så eksisterer der f.eks. en undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet, der specielt fokuserer på enlige forsørgere, som viser, at langt det største antal af enlige forsørgere på kontanthjælp hellere end gerne vil have et arbejde – også hvis det betød, at de fik mindre i løn.

(Kort bemærkning).

Hannah Kain (V):

Det glæder mig da, at hr. Agerschou på et tidspunkt har interesseret sig for et parti, man kan regne med, og det kan man også fortsat med Venstre.

Vi vil gerne støtte børnefamilierne, men vi synes også, at børnefamilierne er de familier, som ikke nødvendigvis er på bistandshjælp. Vi vil gerne støtte alle børnefamilierne.

Jeg er enig med hr. Agerschou – og det sagde jeg også lige før – i, at bistandsklienterne og kontanthjælpsmodtagerne selvfølgelig som hovedregel gerne vil gå på arbejde, og at der er mange andre grunde til at gå på arbejde end økonomiske grunde.

Derfor synes vi alligevel, det er rigtigt, at der er et incitament til at gå på arbejde, og også et økonomisk incitament, så det er i hvert fald noget, som vi ønsker bliver fastholdt.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 19.00.

Mødet udsat kl. 18.08

Mødet genoptaget kl. 19.00

Forhandlingen genoptoges.

Jane Oksen (FP):

Af de mange lovforslag, vi i øjeblikket behandler, er dette et af de bedste og mest realistiske. Vi har brugt mange timer i dag på at diskutere miljøproblemer. Jeg synes også, menneskers trivsel fortjener en debat. At der næppe bliver megen tid til det i dag er ærgerligt.

Fremskridtspartiet er som sagt meget positivt over for forslaget, men vi havde gerne set, at man kom med flere besparelser på kontanthjælpen. Det her betragter vi som en begyndelse, og når vi har arbejdet lidt med det og fundet nogle flere huller, kan det være, at vi strammer lidt til igen. Vi er så vant til lapperier på bistandsloven i tide og utide.

Efter Fremskridtspartiets mening må målet med bistandsloven være at få folk i arbejde, og bistandshjælpen skal selvfølgelig ikke være så høj, at den motiverer folk til ikke at gå i arbejde. Den samlede hjælp skal være 5.200 kr. for enlige og 10.400 kr. for ægtepar. Det er skattefri beløb, vi taler om, og de er vel høje, hvis vi tager den hårde beskatning i betragtning, som resten af landets befolkning må døje med.

Vi kan støtte, at børnetillægget nu er ens for alle børn – det skulle spare 115 mio. kr. – og at

[Jane Oksen]

de andre grundydelse ikke reguleres i juli 1989, men først i juli 1990, hvis der da bliver råd til det til den tid, nu må vi jo se.

Man må sætte spørgsmålstegn ved, at ydelsen skal sættes op for de unge. Det betyder, at de hjemmeboende får cirka 400 kr. mere om måneden. Det er der ingen grund til. De udeboende får også mere, og især hvis de har et billigt værelse, vil ydelsen stige over 1.000 kr. Hvis de så har haft arbejde i 3 måneder, skal de straks have højere grundydelse. Det burde efter vor mening være længere tid. Det er vigtigt at fastholde dem på arbejdsmarkedet.

I bistandslovens nuværende § 40 er det nævnt, at man kan nægte at tage arbejde, hvis det sociale udvalg ikke kan skaffe pasning til ens børn. Jeg mener, det er så vigtigt især at få nogle af de 23.000 enlige forsørgere i arbejde, at det burde være en pligt for kommunen at skaffe pasning til de enliges børn. Det kan ikke være rimeligt, at nogle skal have bistandshjælp af den grund. Det harmonerer ikke med, at alle skal i arbejde. Mon ikke ministeren skulle se på denne paragraf også, så kommunen fik pligt til at skaffe plads til børnene, når den enlige mor skal i arbejde? For at få plads til barnet af den enlige mor, som skal i arbejde, vil det nok være nødvendigt, at en anden enlig mor, der ikke er i arbejde, afgiver sin plads. Det må være en rimelig fordeling, for vi ved jo, der er ventelister, og vi ved også, at vi ikke har råd til at anskaffe alle de pladser, der er nødvendige.

Om reglerne nu er så gode, at en enlig forsøger med et par børn har noget ud af at komme i arbejde, vil jeg egentlig gerne se flere tal for. Vi har set nogle eksempler, der viser det modsatte. Hvis ikke vi ser en lang række eksempler, der viser, at det kan betale sig, så tror jeg, vi skal se lidt mere på forholdene for de enlige. Hvis en enlig mor er på mindsteløn, tror jeg ikke, reglerne er gode nok. Men det kan ministeren måske svare på om de er.

Ministerens hensigt, at det ikke længere skal give mere at være på bistandshjælp end at have lønnet arbejde, bliver nok svær at opfylde, for selv på undersøttelse fra en fagforening er der, når alle forhold tages i betragtning, ikke tjent ret meget for den enlige, der har pasnings- og kørselsudgifter, fagforening osv. at tage hensyn til.

Det er desværre gruelig galt med bistanbspengene. Dengang man gik fra skønsprincip-

pet til faste ydelser i juli 1987, regnede man med, at det ville give ekstraudgifter på 88 mio. kr., men nu ser vi, at ekstraudgifterne for kommunerne er det femdobbelte.

Jeg er enig i, at ægtepar skal have to faste grundydelse, hvis de ikke har haft højere indtægter hver især. Men man kunne spørge ministeren om, hvornår hun også indser, at pensionistægtepar er to personer, der bør have ens pension og ikke som i dag, hvor de straffes for at være gift.

Det lyder fornuftigt nok, at de penge, staten sparer ved ordningen, skal bruges til beskæftigelse og uddannelse af modtagere af § 37-hjælp, men det rækker nok ikke, hvis alle skal i arbejde. Jeg har forstået det sådan, at ministeren kun vil have, at arbejdspligten skal gælde de 18-19-årige, men det er også vigtigt at få de mange forsørgere i gang, og dem vil der jo nok være flest penge at spare på.

Efter forslaget må man nu tjene 1.000 kr. pr. måned – maksimum 6.000 kr. – skattefrit, uden at det fradrages i hjælpen. Er det ikke lige lovlig meget? Det svarer jo til 2.000 kr. skattepligtigt. Vi skal passe på at det ikke giver mere end at arbejde. Hvis det er børn af en enlig forsøger, der har et arbejde, skal det så fradrages i børnetillægget, eller er det samme beløb for dem? Børnene har mig bekendt ikke pligt til at forsørge hverken sig selv eller deres forældre. Kan et ægtepar have to fradrag, hvis kun den ene arbejder? Er det kun arbejdsindtægter, der tæller? Der er også stadig nogle kvinder, der modtager hustrubidrag, men det er formentlig kun lønindtægterne, der tæller.

Jeg kan desværre ikke nå mere, men der var et par punkter mere, jeg gerne ville kommentere.

Kirsten Lee (RV):

Jeg synes i og for sig, at det er værd at påpege over for fru Jane Oksen, at der faktisk er kommuner rundt om i det her land, der har løst problemet, så når en bistanndsklient får arbejde, kan man også omgående tilbyde pasning af børnene. Der er ikke ventelister overalt i kommunerne. Der er nogle kommuner, der forstår at indrette sig.

I Det Radikale Venstre mener vi for øvrigt ikke, at det er rimeligt, at man skal kunne få en større ydelse som kontanthjælpsmodtager, end man kan tjene ved lønarbejde. Mennesker skal

[Kirsten Lee]

efter vores mening være selvhjulpne, og det bliver de ikke, når systemet er indrettet sådan, at det bedst kan betale sig at modtage passive ydelser.

Det er også for os vigtigt, at kommunerne får en tilskyndelse til at etablere projekter, hvor bistandsklienter får overenskomstmæssig løn og kommunen får de sparede kontanthjælpsmidler. Jeg tror, at i den sammenhæng er det værd at tale om gulerødder.

Vi vil med interesse følge, hvad der sker, når der er nogle kontanthjælpsmodtagere, der får mulighed for at tjene penge uden at gå ned i kontanthjælp, og vi håber, at det vil forhindre, at mennesker hensynker i passivitet. Vi støtter forslaget i Det Radikale Venstre.

Bente Juncker (CD):

Det var spændende at høre Venstres ordfører, der sagde, at kontanthjælpen var for høj. Det var også spændende at høre Venstres ordfører fortælle om brugerbetaling på vuggestuer. Vi har nogle steder i landet, hvor der er temmelig stor brugerbetaling for vuggestuer.

Men jeg vil gå over til at tale om regeringsforslaget. Det rummer jo en lang række bogholderimæssige besparelser, som vi kun kan tilslutte os, såfremt regeringen kommer med initiativer til at få bistandsklienter ud af systemet igen.

Vi vil koble disse to ting meget nøje sammen. Der er intet perspektiv i at spare nogle få hundrede kroner for enkelte personer. Vi ønsker nogle nye muligheder for folk for at komme i gang igen. Der skal være muligheder for folk, således at de med lidt hjælp kan komme helt ud af systemet, initiativer, så bistandsklienterne føler, at der er brug for dem.

Jeg vil sige til socialministeren, at vi har bemærket det tiltag, som arbejdsministeren har taget, men det er ikke nok. Vi vil også gerne sige, at det er muligt, at disse nye initiativer koster nogle penge, specielt de første år, men det er altså vores krav for at gå ind i det her.

Vi ønsker ikke i CD blot at medvirke til hovedløse besparelser. Vi ønsker at finde nye muligheder, således at vi på lang sigt kan få så mange folk som muligt ud af kontanthjælpsystemet og ind i en aktiv tilværelse.

Vi ønsker, at disse nye initiativer skal være springbræt til rigtige job. Der findes masser af områder, hvor vi kan starte. Jeg behøver bare at

nævne ældre menneskers ensomhedsproblemer. Hvorfor sender man ikke nogle bistandsklienter derud eller som en ekstra hånd i børnehaven? Hvor tit har vi ikke hørt om disse problemer? Jamen lad os da sende nogle unge eller nogle lidt ældre derud måske i nogle timer.

Lad os tage fritidsinstitutioner. Hvorfor kan bistandsklienter ikke gå ud og hjælpe bare nogle timer?

Jeg har syntes, at det med, at man absolut skal presse bistandsklienter ind i et uddannelsesforløb, ikke er det rigtige. Vi synes, at de først skal prøve nogle timer ude, og så kan det være, at de får lyst til at komme ind i et uddannelsesforløb, der kan give dem et varigt job. Det vil altså sige, at vi skal give folk nogle muligheder for at komme videre. Der er ikke meget i socialministerens forslag her, der giver det, men vi vil da gerne undervejs i udvalgsarbejdet høre nogle bud fra socialministeren på, hvordan vi får løst disse problemer.

Centrum-Demokraterne går også ind for, at bistandsklienter skal yde noget. Det gør ikke noget, at man måske på lidt længere sigt fik to sats, altså en sats for dem, der gerne vil yde noget, og en sats for dem, der absolut ikke vil noget. Det synes jeg er rimeligt.

Jeg kan ikke lade være med at bemærke, at det er en radikal minister, som vil fjerne en del af børnetillægget. Det har dog altid været en radikal mærkesag at støtte børnefamilierne. Det er muligt, at der er nogle problemer med børnetillægget, som gør, at børnetillægget tilsammen med den almindelige ydelse bevirker, at der er nogle familier, der kommer særlig højt op. Det kan synes urimeligt, og det vil vi også gerne være med til at se på, men jeg vil erindre om, at det ikke er morsomt for en børnefamilie at være på bistand.

Vi ved fra undersøgelser, at er børnefamilier på bistand, så er de næste bistandsklienter børnene. Det synes jeg er uholdbart, og dér må vi altså sætte ind med nogle ekstra initiativer.

Vi går altså stærkt ind for, at der skal være denne sammenkobling mellem dette forslag og nogle nye initiativer. Det at være på bistand er ikke ligefrem morsomt, men vi må sørge for herinde, at vi får folk i gang med noget og får dem ud af systemet på længere sigt.

Vi synes også – og det står også i ministerens bemærkninger – at det er uholdbart, at det kan betale sig at gå på kontanthjælp. Det synes vi

[Bente Juncker]

heller ikke er noget sundt princip. Det bør kunne betale sig at tage et job. Der bør være en gulrod, der gør, at man gider tage et job. Det er vi stort set enig med regeringen i.

Men det afgørende i denne forbindelse er, at vi får svar på spørgsmålene i Socialudvalget, så vi ved, hvad vi skal gøre, og har et erfaringsgrundlag at vurdere tingene på, for vi kan altså ikke lovgive i øst og vest.

Vi er enige med regeringen i, at kontanthjælpmodtagere bør kunne tjene ekstra penge ved siden af, og jeg skal bemærke, at de 6.000 kr. måske ikke er nok, men det er noget, vi kan kigge på hen ad vejen.

Vi har også bemærket, at ministeren skriver i fremsættelsestalen, at der ikke er muligheder for en jobgarantiordning for ledige under 30 år. Det er for dyrt, siger man. Jeg skal blot sige til ministeren, at vi mener, at der bør sættes noget i gang, så kan man diskutere, hvad det skal være. Vi ønsker i CD – det skal jeg sige nu, fordi min taletid er slut – at vi følger den socialpolitiske redegørelse op, som blev givet i januar 1988.

Kofod-Svendsen (KRF):

I den skriftlige fremsættelsestale skriver ministeren:

»Det sker ikke sjældent, at en revaliderings-sag må indledes med, at man må forberede familien på, at den skal klare sig for mindre end hidtil, når forsørgeren kommer i arbejde.«

Jeg tror, at vi alle kan være enige om, at er en sådan konstatering rigtig, er det ikke noget, vi kan fastholde som lovgivere. Her står vi over for et problem, som man må forholde sig til. Man kan ikke sætte kikkerten for det blinde øje og sige, at sådan er det altså, men ellers er det en vældig god lov, vi har haft den igennem to folketingssamlinger, og vi har undersøgt på kryds og tværs osv., så den må fortsætte. Når dette er tilfældet, så kan man jo nok se i bakspejlet og sige, at dér burde vi nok have været lidt klogere, og det må vi, der stemte for loven, så tage på os. Men når denne iagttagelse er gjort, så mener jeg, at der må ske nogle ændringer.

Når man skal lave ændringer på dette område, så må man passe på at gøre det med følsom hånd og ikke bare male med den store pensel.

Jeg siger ja til intentionerne i lovforslaget, nemlig at går man fra kontanthjælp over til arbejde, så skal det kunne betale sig. Samtidig må

vi passe på de hjørner, som ligger i forslaget – jeg kunne have lyst til at sige meget om hvert enkelt punkt, som er nævnt under bemærkningerne, men jeg skal ikke komme detaljeret ind på dem her, det vil vi fra Kristeligt Folkepartis side gå nøje igennem under udvalgsarbejdet. For én ting er at erkende et problem, som der må gøres noget ved. Noget andet er, om man i hver enkelt detalje virkelig har fundet de vises sten.

Jeg havde gerne set, at der i lovforslaget var noget mere aktivt. Vi havde for ikke så mange dage siden en debat af lovforslag nr. L 55 om forstærket indsats mod langvarig arbejdsløshed, og dér var nogle aktive elementer. Jeg synes, at dette lovforslag havde vundet, hvis der samtidig med denne konstatering havde været en stærkere aktiv indsats for at hjælpe mennesker fra den passive forsørgelse over til at få et arbejde.

Jeg har med tilfredshed set, hvad der står under punkt 10 om, at man kan have arbejdsindtægter på enten 1.000 kr. pr. måned efter skatte-træk i maksimalt 6 måneder, men andre incitamenter – f.eks. kombination af et vist arbejde med uddannelse, eller at nogle, der har været i arbejde en del år og så er kommet ud i ledighed, at man der igennem en årrække har oparbejdet nogle erfaringer, som man kan knytte til ved – synes jeg nok havde været rart vi havde fået med.

Der er for meget analysen i dette forslag, og der er for lidt kreativitet. Jeg synes ikke, det tjener ministeren til ære, at det for meget har været præget af, at vi gjorde noget, vi skulle have gjort lidt anderledes. Samtidig med, at man rettede op på nogle af de skævheder, der skal rettes op på, kunne man have været mere fremadrettet, mere nytænkende. Det synes jeg havde været positivt, det er det, jeg mangler.

Jeg har også bemærket, at det hovedsagelig er lofter, ministeren lægger ind. Der er ikke tale om nedskæringer generelt for dem, der er på en given sats; dog er der under pkt. 4 foretaget en direkte beskæring af børnetillægget. At finde den sociale balance på dette område er kunsten, og vi vil under udvalgsarbejdet stille en række spørgsmål, og det kan i givet fald komme til at betyde nogle nuanceringer. Det vil jeg allerede på dette tidspunkt melde ud.

Men for at finde den rigtige balance mellem den passive modtagelse og det at gøre en aktiv

[Kofod-Svendsen]

indsats må man foretage nogle justeringer, men det må kobles mere sammen med, at man også får den inspiration og den hjælp, som er nødvendig for, at man kommer ud i aktivt arbejde, og det vil vi især lægge vægt på sammen med at finde den rigtige balance.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Kristeligt Folkeparti er kendt for gerne at ville påberåbe sig en særlig omsorg for børnefamilier. Jeg synes ikke, det er særlig tit, at Kristeligt Folkeparti slipper heldigt af sted med det, men lad det nu være.

Så vidt jeg husker, var Kristeligt Folkeparti repræsenteret i Folketinget, da man i sin tid behandlede de nye kontanthjælpsregler, og så vidt jeg husker, glædede Kristeligt Folkeparti sig meget over det løft, de nye regler kom til at betyde for børnefamilierne. Jeg håber, at hr. Kofod-Svendsen er klar over, at de nedskæringer, der er indeholdt i ministerens forslag, vil gå specielt ud over børnefamilier og specielt ud over enlige forsørgere.

Hr. Kofod-Svendsen siger, at man kan blive klogere. Ja, det er der selvfølgelig håb om for os alle sammen. Det, der bare er lidt trist, er, at man i Folketingets Socialudvalg kan have en langvarig sagsbehandling, som Kristeligt Folkeparti tilsyneladende ikke har fulgt med i. Det stod lysende klart for Folketingets Socialudvalg dengang, at der ville være eksempler på folk, der ville have større forbrugsmuligheder som kontanthjælpsmodtagere, end hvis de f.eks. befandt sig på lavtlønsområdet. Det stod lysende klart; også Kristeligt Folkeparti gik ind i det problem med åbne øjne, hvis man da ellers fulgte med under udvalgsarbejdet.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Hvis hr. Agerschou havde hørt efter, hvad jeg sagde, så nævnte jeg udtrykkelig pkt. 4, reglerne om børnetillæg, som er noget af det, vi gerne vil kigge nærmere på under udvalgsarbejdet. Jeg lagde heller ikke skjul på, at vi havde glædet os over det løft, der var for børnefamilierne, men det ændrer ikke, at man står i en balancesituation mellem børnefamilier i arbejde og børnefamilier på kontanthjælp. Det var det, jeg gjorde opmærksom på her, da jeg sag-

de, at vi måske burde have foretaget yderligere sammenligninger vedrørende den situation, inden vi vedtog lovforslaget.

Mener hr. Agerschou, at den situation, som ministeren redegør for, at man må forberede familien på, at den skal klare sig for mindre end hidtil, når forsørgeren kommer i arbejde, er et reelt problem, eller er det blot et skinproblem?

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Det, jeg undrede mig over, var, at Kristeligt Folkeparti ikke var bekymret over balanceproblemerne, da vi i sin tid behandlede de nugældende kontanthjælpsregler i Folketingets Socialudvalg. Vi havde masser af regneeksempler, der viste, at det problem kunne opstå. Det stod lysende klart, og vi gik ind i det med åbne øjne, bl.a. ud fra nogle betragtninger om, at hvis man laver et mekaniseret skønprincip og opgiver den deciderede behovsvurdering, vil der opstå den slags problemer.

Og i øvrigt kan man sige, at det påståede problem jo ikke er løst af ministerens forslag; det vil jo stadig væk være til stede.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Nej, der er fortsat balanceproblemer. Jeg tror, vi alle er klar over, at forskellene er lidt større, end vi formodede for godt et år siden.

Socialministeren (Aase Olesen):

Jeg vil gerne indledningsvis sige tak for en altovervejende positiv og konstruktiv debat, og jeg må også konstatere, at vi, når vi kommer til vejs ende med det her forslag, vil have fået flertal for langt de fleste af elementerne.

Jeg vil godt kommentere de enkelte ordføreres indlæg, for jeg synes, der var mange og væsentlige betragtninger om kontanthjælpen.

Jeg er glad for, at fru Hanne Andersen fra Socialdemokratiet henviste til debatten, vi havde sidste år om den socialpolitiske redegørelse. Og jeg er især glad for, at den socialdemokratiske ordfører gjorde opmærksom på, at det virker stødende, at folk kan have mere på kontanthjælp, end hvis de er i arbejde.

Jeg har for en sikkerheds skyld måttet læse de gamle debatter, herunder også første-, anden- og tredjebehandlingen af lovforslaget om

[Socialministeren]

de faste kontanthjælpsydelse, og det, jeg siger her, er også en kommentar til noget af den debat, der lige er foregået. Vi var, som hr. Agerchou meget rigtigt har bemærket, fuldstændig klar over, at der var problemer i den sammenhæng, da vi vedtog de retsbestemte ydelser. Når vi alligevel accepterede det – og jeg har også læst mine egne taler – var det, fordi der var et mindretal, endda et stort mindretal, her i Folketinget, som ønskede nogle højere satser, og som altså faktisk ønskede at øge den ubalance, som vi nu forsøger at komme til livs. Det bestod af Socialdemokratiet, SF og VS, og derfor var der altså ikke mulighed for politisk set at komme længere, synes jeg, hvis man overhovedet skulle vedtage noget i nogenlunde enighed for at gøre op med det problem, at nogle familier ville få mere på kontanthjælp, end når de gik på arbejde.

Det var jo den politiske realitet, og derfor skal man ikke stå her og snakke mørkesnak. Det flertal, der skulle vedtage de retsbestemte ydelser, stod over for et stort mindretal, som mente, at disse regler var for dårlige. Hvis ikke fru Hanne Andersen har fået læst det, kan jeg henvise til fru Groes' mange ordførertaler på det her område.

Derefter siger fru Hanne Andersen, at det er stødende, at der er tale om forslag, hvis udgangspunkt er en regnefejl. Det er ikke tilfældet. De faste kontanthjælpsydelse blev skønnet til at give et løft på små 90 mio. kr. Det viste sig, at det skøn var 5 pct. for lavt. Jeg har i dag i Folketingets Socialudvalg redegjort for, hvorfor det skøn ikke blev rigtigt, nemlig fordi det baserede sig på en fremskrivning af 1984-oplysninger.

Og når man tager i betragtning, at der er tale om love, som udløser ydelser på 7 mia. kr., er det jo egentlig ganske godt ramt, at man med fremskrivning af 1984-tal på 1987-88-basis kan ramme så rigtigt, at man kun rammer 5 pct. galt. At det er et problem, er jeg også blevet gjort opmærksom på i dag, og jeg er enig i, at det er et problem for medierne, men det burde ikke være et problem for folk, som ved, hvordan man laver lovgivning, og hvordan man kan indkalde oplysninger fra kommuner.

Jeg er glad for, at mange ordførere har bemærket, at dette forslag stort set kun handler om at sætte nogle lofter ind, som vi også diskuterede meget, da vi vedtog loven, og at der bort-

set fra en nedregulering af børnetillæggene ikke er tale om at røre ved satserne.

Så fortsatte den socialdemokratiske ordfører med at sige, at det var meget kedeligt, at dette lovforslag byggede på alt for usikre skøn. Jeg er ked af, at der ikke er flere folketingsmedlemmer til stede, men jeg tror altså, det er vigtigt at få sagt, at lovgivning ikke er eksakt videnskab, og hvis vi går ud og bilder nogen ind, at vi nøjagtigt kan beregne, hvad et lovforslag på det sociale område koster, så er det os, der vildleder, og ikke embedsmændene i Socialministeriet.

Det er ikke muligt på baggrund af fortidens data og oplysninger at beregne fremtidens vilkår og fremtidens resultater. Hvis vi vil bilde nogen det ind, så er det os, der er med til at forplumre den politiske debat, og det vil jeg gerne sige så skarpt, som jeg kan, til Socialdemokratiet, for det har et meget stort ansvar for, at denne debat bliver forplumret.

Når man siger, at nu vil man gå ud og forlange svar på en række spørgsmål, som man har stillet, så har jeg oplyst Socialdemokratiet og i øvrigt Folketingets Socialudvalg om, hvad vi for øjeblikket ligger inde med af oplysninger, og hvad vi ikke ligger inde med. Socialudvalget har alligevel opretholdt en række spørgsmål, som kommunerne i dag ikke er i stand til at svare på, men vi har nu udsendt alenlange spørgeskemaer for at få de oplysninger.

Selvfølger skal man have de oplysninger, hvis man vil have dem, men man skal sandt for dyden også være klar over, hvad det er, man stiller kommunerne over for: en række administrative opgaver, som er næsten uløselige, og som går fra den tid, de skulle bruge til at arbejde for de svageste her i samfundet. Det er oplysninger, man måske kan bruge om to eller tre år til at konstatere, at heller ikke de passer med virkeligheden.

De oplysninger, man vil kunne indsamle nu, kan dreje sig om 1988 eller 1987, eller hvad man nu vil forlange, og så vil man prøve dem af på virkelighedens samfund i 1989, og så håber jeg, at man vil være glad og lykkelig over, at folk har brugt megen tid på det og så ikke brugt tid på at hjælpe de mennesker, der rent faktisk skulle hjælpes med rådgivning og vejledning.

Men jeg skal gøre mit til, at man får de oplysninger, og jeg vil meget håbe, at kommunerne overhovedet er i stand til at svare. Jeg har også bedt om, at jeg meget hurtigt får at vide, hvor-

[Socialministeren]

når vi kan forvente de svar og de oplysninger, som man har ønsket, og så må Socialudvalget jo tage stilling til, om man vil vente på dem.

Jeg tror altså, at vi gør os selv og befolkningen en stor tjeneste ved at indse, at når man lovgiver, så eksperimenterer man i stort. Det er ikke noget, oppositioner kan lide, og det er ikke noget, finansministre kan lide. Man vil meget gerne vide, hvor man er henne.

Jeg synes bestemt også, at vi så langt som overhovedet muligt skal sørge for at oplyse, hvad vi kan, men at lovgive på det sociale område er ikke det samme som at vedtage erhvervsstøtte til en eller anden bestemt pulje og så holde op med at bevilge noget, når puljen er brugt. Sådan leger vi ikke i det sociale system. Når vi spænder retsregler og socialt sikkerhedsnet ud under de enkelte borgere, så skal det gælde, uanset om der er 30.000 eller 40.000 mere eller mindre i forhold til det, vi regnede med, da vi i sin tid lavede loven.

Jeg har konstateret, at der på mange områder var overensstemmelse mellem det, fru Hanne Andersen sagde, og det, forslaget indeholder. Det undrer mig overmåde, at Socialdemokratiet ikke skulle være villigt til at gå med til en harmonisering af SU-satserne, al den stund det var – hvis jeg da ikke husker meget galt – et enigt Folketing, som sagde, at når vi havde fået SU-satserne på plads, skulle ungdomsydelsen i bistandsloven rettes ind derefter. Det er en forbedring på 5 mio. kr. Skal jeg forstå meldingen her i dag sådan, at det vil Socialdemokratiet ikke være med til? Det undrer mig meget.

Jeg er glad for den tilslutning, der kom fra de øvrige partier til den del af forslaget, for det er dog et gammelt løfte, vi har givet de unge, at vi skal prøve at harmonisere ydelserne til unge.

Jeg skal sige til Socialdemokratiets ordfører – der sagde, at hvis ministeren vil være med til en analyse, vil Socialdemokratiet også være med til at finde en løsning – at jeg vil være med til at analysere det her lovforslag og bruge alle de kræfter, det skal være, også i ministeriet, på at analysere, hvad det er, vi gør.

Men hvis man vil forlange, at vi nøjagtigt skal kende resultatet anno 1989 den 1. juli kl. 15.00, så må jeg melde pas, og det må enhver kommende socialminister også gøre, hvis man overhovedet vil være bekendt at stå her. Vi kan ikke vide nøjagtigt, hvad vi gør, men vi kan lægge en retningslinje, og vi kan lægge nogle

satser, og vi kan, så langt det er muligt, analysere, hvad vi gør. Derfor vil jeg hæfte mig ved, at Socialdemokratiet lovede, at man vil være med til at finde en løsning på de problemer, som man trods alt erkender at der er.

Jeg er selvfølgelig glad for, at den socialdemokratiske ordfører sluttede sin tale med et gammelt, historisk, radikalt citat af P. Munch. Det kvitterer jeg for.

Jeg vil sige til fru Karen Højte Jensen fra De Konservative, at det er ganske korrekt, at de forslag, der her er fremsat, bygger på den rapport, som blev udarbejdet i samarbejde mellem embedsmænd fra Socialministeriet og Kommunernes Landsforening som en opfølgning af den socialpolitiske redegørelse. Den har jeg stort set arvet, som man vil vide, fra min forgænger.

Jeg går ud fra, at det var en fortealelse, når fru Hanne Andersen i et replikskifte kom til at sige, at forslagene har skabt flere og flere kontanthjælpsmodtagere. Enten har jeg misforstået det, eller også var det en fortealelse. Disse forslag har i hvert fald ikke i sig selv skabt flere kontanthjælpsmodtagere. Jeg tror, vi kan blive enige om, at det, der skaber kontanthjælpsmodtagere, er regler og konjunkturer og vilkår andre steder end på det sociale område, men det er os, der kommer til at stå med smerten, hvis man begrænser dagpengemulighederne, hvis konjunkturerne er nedadgående og arbejdspladser må lukke.

Så jeg skal blot sige til diskussionen om det stigende antal kontanthjælpsmodtagere, at det ser ud, som om antallet stiger, men vi ved stadig væk ikke, før året er forbi, om det er rigtigt. Det er steget fra 260.000 til 290.000 i løbet af et år. Det betyder ikke, at de alle sammen er på kontanthjælp hele året, men det er det antal familier, som er inde i systemet, og vi nærmer os tallet fra 1982.

Til hr. Agerschou vil jeg sige, at det er fuldstændig rigtigt, at vi, da vedtog de faste, retsbestemte ydelser, så i øjnene, at vi ville få tilfælde, hvor nogle ville få mere i kontanthjælp, end når de var på arbejde. Jeg har også redegjort for den politiske situation, hvori vi så disse kendsgerninger i øjnene, jeg har endda skrevet det i bemærkningerne til forslaget, så det er ikke noget nyt. Men det er nok alligevel nyt, at niveauet steg så meget mere, som det gjorde, og at der tilsyneladende er mange flere, der rammer ind i

[Socialministeren]

det problem, end vi kunne forudse. Det har også noget at gøre med den forhøjelse af dagpengemaximum og dermed grænserne, vi fik via finanslovforliget sidste år.

Men det er rigtigt, at vi vidste det i forvejen, og jeg vil ikke stå her og garantere, at vi i al fremtid er sikre på, at vi i alle tilfælde har klaret det problem.

Hr. Agerschou efterlyste, hvad der var forebyggelse. Meget af den forebyggelse, der skal ske i retning af, at kontanthjælpsmodtagere ikke bliver invalideret af ikke at have arbejde, skal efter min mening ske ved de muligheder, vi nu giver kommunerne for også at gøre en øget indsats, plus det forslag, jeg kommer med om kort tid, om en jobgaranti for unge under tyve år. Det, det handler om, er jo, at vi slet ikke skal have de mennesker ind i kontanthjælpssystemet, som ikke hører hjemme dér, og hvis eneste problem er, at de ikke for øjeblikket har en uddannelsesplads eller et job.

Så skal jeg ikke blande mig i diskussionen med Venstres ordfører. Det er der mange der har gjort.

Jeg skal garantere, at der skal komme taleksempler og eksempler på familiesituationer, som kan belyse de problemer, fru Jane Oksen ønskede at få belyst og også beskrive, hvordan det vil se ud efter de nye regler.

Jeg ser frem til et grundigt og fornuftigt udvalgsarbejde, og alt tyder jo på, at vi vil kunne nå til et resultat inden jul.

Hanne Andersen (S):

Hvis jeg ikke udtrykte mig helt klart, da jeg var heroppe før, vil jeg sige, at vi altså i dag har sagt nej til forringelser for børnefamilierne. Vi har også sagt nej til at forringe det generelle. Vi har sagt nej til at standse reguleringerne. Vi vil gerne have en meget klar analyse af det grundlag, der var for et år siden og for to år siden, om principperne er ændret totalt.

Jeg ved godt, at man ikke kan lave sociallovgivning på samme måde, som man laver anden lovgivning, men når man ændrer på summerne, fordi antallet af personer bliver større, må vi sige fra. Det har ministeren selv lige bekræftet. Hvis der er skæve hjørner, og hvis regnestykkerne om de skæve hjørner passer – det vil vi gerne have belyst – har vi sagt, at vi gerne vil se på de skævheder. Vi vil gerne se på urimeligheder, om der er mere til forbrug hos kontant-

hjælpsmodtagere end hos dem, der arbejder. Vi vil gerne have noget konkret, og så vil vi gerne se på det. Vi mener, at der mangler konkrete analyser af totalændringerne i forhold til, da man vedtog det.

Vi har også peget på – det har ministeren selv været inde på – at hvis der skal ske noget, skal der arbejdspladser til.

Og så må vi sige, at det er rigtigt, at 5 pct. ikke er noget stort fejlskøn. Men vi kan undre os over, at man grundlæggende skal ændre det, når det blot er 5 pct. Man kunne jo nøjes med hjørnerne og få dem i orden. Det er vi villige til.

Vi undrer os også over, at vi i første omgang ikke kunne få svar på vore spørgsmål. Folketingets udvalg stiller spørgsmålene, og de er vel suveræne. Det tror jeg at ministeren ved.

Når jeg brugte det radikale citat, så var det en cadeau til ministeren, der brugte citatet i forbindelse med redegørelsesdebatten.

Agerschou (SF):

Jeg vil starte med at sige til ministeren, at når SF i sin tid ikke kunne stemme for de nuværende kontanthjælpsregler, så hang det hovedsagelig sammen med to ting: at reglerne stadig væk indeholder 9-måneders-varighedsbegrænsningen og stadig væk indeholder den særlige bestemmelse om ydelser til unge. Det er to regler, som ministeren udmærket ved at SF er imod.

Socialministeren kommer med nogle synspunkter imod konsekvensberegninger af forskellige forslag, og jeg kan egentlig erklære mig enig i store dele af det, ministeren siger. Lovgivning er ikke nogen eksakt videnskab, specielt ikke på det sociale område. Men derfor synes jeg alligevel, man godt kan arbejde med nogle forbedrede arbejdsmetoder.

Når man f.eks. ser lovforslaget her, hvor det faktisk er en selvstændig begrundelse for lovforslaget, at man lavede en forkert konsekvensberegning, så synes jeg, at alene det gør, at man må overveje, hvilke nye metoder man kan bringe i anvendelse for at gøre beregningerne bedre.

Vi har i Folketingets Socialudvalg flere gange nævnt ideen med at etablere et særligt kommunepanel, hvor man er specielt god til at lave beregninger, så vi ikke gang på gang skal stå og diskutere fra Folketingets talerstol, om den ene eller den anden beregning er den rigtige, eller hvor umulige de er ovre i Socialministeriet til at udføre den slags ting.

[Agerschou]

Nu er der stillet en række spørgsmål i Folketingets Socialudvalg, og jeg vil indrømme, at heller ikke jeg synes, de spørgsmål, Socialdemokratiet har fabrikeret, er helt geniale. Det kan jeg roligt sige, for det har jeg sagt til Socialdemokratiet før. På den anden side synes jeg, at når vi står i den her situation og skal lave kontanthjælpsreglerne om, kunne socialministeren medvirke aktivt til, at vi får foretaget det analysearbejde, som fru Hanne Andersen efterlyser.

Det er ikke sikkert, at det skal gøres på den måde, Socialudvalget nu har valgt. Det kan være, at det skal gøres på en anden måde. Men jeg tror nok, at vi skal få lavet det analysearbejde, for ellers forudser jeg, at vi igen næste efterår står og diskuterer præcis de samme ting vedrørende nogle andre ændringsforslag.

Jeg vil godt sige om den arbejdsgrupperapport, der nu bliver refereret til, at jeg synes, problemet med den bestod af to dele. Det bestod af de konkrete nedskæringsforslag, som er indeholdt i lovforslaget, og så bestod det af en del, der handlede om, hvordan vi sikrer, at folk kommer ud af kontanthjælpssystemet eller slet ikke kommer derind. Og dér er problemet: Hvad er det for forslag, vi har set i dag? Udelukkende nedskæringsforslag.

Den anden del af arbejdsgrupperapporten ser vi ikke konkrete initiativer knyttet til. Det forstår jeg også godt, for det er den del af arbejdsgrupperapporten, der er allermost vag.

Jeg kan høre på fru Jane Oksen, at hun har misforstået store dele af lovforslaget. Fremskridtspartiet aner ikke, hvad det handler om. Derfor vil vi godt bede om, at vi får en grundig teknisk gennemgang i Folketingets Socialudvalg, så ikke nogen tror, at vi vedtager noget andet end det, vi rent faktisk vedtager.

Så vil jeg godt sige til sidst til fru Bente Juncker: Jeg kan ikke forstå, hvad de ældre har gjort, siden de hele tiden skal passes af kontanthjælpsmodtagere eller selv skal passe børn, eller hvilke andre forvirrede forslag der indimellem kommer vedrørende de ældre. Jeg synes også, at de ældre har lov til at vælge, hvem de har lyst til at være sammen med.

Bente Juncker (CD):

Jeg var lidt skuffet over, at socialministeren slet ikke var interesseret i at komme med bud på, hvordan vi får folk ud af dette bistandstraupe. Det er det, det hele handler om, Det hand-

ler ikke om at spare 100 kr. hist og pist hos den enkelte. Det handler om, at vi får unge såvel som lidt ældre ud af systemet.

Når bistandsklienter skal ud at søge job, har de det ikke nemt. Hvis de havde prøvekørt en facon hos ældre eller nogle børn eller et andet sted, i en virksomhed, der kunne tage dem 3-4 timer hver dag, så kunne de sige til den, de søgte job hos: Jeg er der 3-4 timer hver dag, og det har jeg klaret så og så længe. Derudover er jeg på bistand.

Se, det ville være en helt anden facon, og det ville ligesom hæve dem lidt og give dem lidt mere selvtillid. Jeg forstår ikke, at ministeren ikke er interesseret i det.

Socialministeren (Aase Olesen):

Nu tillod min taletid ikke, at jeg kommenterede Kristeligt Folkepartis og CD's ordførers indlæg, men det skal jeg gerne gøre nu.

Jeg vil gerne takke for Kristeligt Folkepartis tilsagn om konstruktiv medvirken. Jeg tror nok, at vi kan finde løsninger ud fra de principper, der blev lagt til grund her.

Til fru Bente Juncker vil jeg sige, at jeg er ked af, at man ikke har opdaget – det gælder sådan set også hr. Agerschou – at der faktisk er nogle ting her samt i de forslag, arbejdsministeren har lagt frem, og i de ting, jeg har varslet, som nøje følger den socialpolitiske redegørelse. Det står faktisk i forslaget; man kan læse det.

Det er 6.000 kr.-reglen. Det er forslaget om, at staten efter § 138 a kan godskrive kommunerne kontanthjælp, når de sætter foranstaltninger i gang ud over pligtmidlerne. Det er et spørgsmål om at stramme rådighedsbegrebet op, sådan at de foranstaltninger, kommunerne laver, rent faktisk også kan bruges til, at man kan blive henvist til dem. Det er et varsel, som ikke står i forslaget, om at ændre cirkulæret eller komme med et nyt cirkulære, der nøje beskriver, at kommunerne kan gå ud og være op-søgende i relation til det private arbejdsmarked og samarbejde med arbejdsformidlingen. Socialudvalget vil meget hurtigt få oversendt det cirkulære. Det er ønsket om, at vi kan tilbyde de folk, der går på revalidering efter de normale regler, under 40-60-ordningen, at komme ind i dagpengesystemet.

Alle disse ting arbejder man med. Dertil kommer jobtilbudsforliget eller dagpengeforliget, som siger, at den obligatoriske samtale og-

[Socialministeren]

så kan tilbydes kontanthjælpsmodtagere, og at introduktionskurser også omfatter kontanthjælpsmodtagere.

Alle disse ting har man overset. Eller hvad er det? Er de ikke gode nok? Har man andre gode forslag, modtages de med glæde. Jeg kan slet ikke se, at man ikke netop kunne gå ind i de ting, som fru Bente Juncker taler om: at tilbyde unge på kontanthjælp at deltage i omsorgsarbejde. Det har jeg selv talt meget om. Man kan vel ikke leve på en øde ø, så man slet ikke læser aviser. Jeg undrer mig over, at man kan stå og sige alle de her ting, som om man overhovedet ikke har hørt, hvad der er sket i det sidste par måneder.

Det, der er sket, er nemlig, at nu er der bred accept i befolkningen af, at vi forlanger noget af de helt unge, som beder om kontanthjælp. Det havde man kun hån tilovers for for to, fem eller syv år siden, da Det Radikale Venstre snakkede om sådan noget. Da vrængede man bare: Tvangsarbejde!

Nu kan man tale om det, og nu er så problemet: Hvordan skal en sådan lovgivning se ud? Vi ved alle sammen, hvor det er svært, hvor problemerne ligger. Det er spørgsmålet om overenskomstmæssig løn og antallet af de timer, som skal tilbydes. Det handler dybest set om solidaritet, om, hvorvidt de mennesker, der har arbejde, er parate til at give plads for de unge, som tilfældigvis er af en årgang, der er kommet i klemme, fordi der ikke er arbejdspladser nok.

Der er ingen tvivl om, at der bliver brug for dem senere. Vi får brug for de unge. Det viser alle analyser. Det afgørende er, at de ikke bliver invalideret i forhold til arbejdsmarkedet ved at gå ledige det første par år efter, at de er færdige med skolen, eller efter, at de er færdige med en eksamen.

Jeg er ked af, at det ligesom er forsvundet her i debatten, at der faktisk er de tiltag, og at de ikke bare står i det her forslag, men også i en række andre forslag.

Vi skal om et par uger behandle et forslag om en jobgaranti for unge under 20 år. Gudskelov, kan jeg sige, er det bevist, at kommuner i dag er i stand til at yde jobgaranti også til folk helt op til 30 år og en enkelt kommune op til 67 år. Så langt vil jeg ikke gå i første omgang. Jeg er bange for, at vi ikke kan gabe over det, når vi skal til at lovgive om det. Men lad os begynde med

dem, der endnu ikke har fået skrammer af at blive henvist til kontanthjælp.

Tiden tillader ikke, at jeg går lidt mere i detaljer, men jeg vil da så notere mig, hvad fru Hanne Andersen sagde. Jeg vil stadig væk gå ud fra, at vi kan tale om de her ting, og at vi kan finde en løsning på nogle af de problemer, som alle erkender der er.

Jeg er klar over, at SF's modstand mod forslaget i sin tid i og for sig ikke skyldtes satsernes størrelse, sådan som Socialdemokratiet begrundede sin modstand, men netop de regler, der stammer helt tilbage fra 1982 – ja, det var 9-måneders-reglen – og endnu længere tilbage, fra den socialdemokratiske regering, om en lave sats for unge.

Jeg ved ikke, hvad vi skal gøre ved de spørgsmål, som hr. Agerschou sagde ikke var helt geniale. Jeg er jo blevet pålagt at stille dem, og det gør vi nu. Det vil altså sige, at vi pålægger kommunerne at stille de spørgsmål. Men det kan jo så ikke betyde, at vi ikke skal stille nogle andre, som måske bedre kan belyse det, vi går efter. Det drejer sig altså om, at Socialministeriet har fået pålagt at forlange af kommunerne, at de laver spørgeskemaer med disse spørgsmål. Jeg skal, så snart jeg overhovedet kan, i løbet af ganske kort tid melde tilbage, i hvilket omfang man kan forvente at få svar fra kommunerne, og hvilke ressourcer man vil bruge på dem.

Det skal ikke skorte på min vilje til at få opklaret, hvad det er, vi vedtager her. Jeg har bare haft lidt svært ved at se, at der var direkte relation mellem de spørgsmål, der er blevet stillet her forud, og det forslag, der er kommet her. Jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg var af den opfattelse, da jeg så spørgsmålene, at de skulle bruges til at lave et helt andet forslag. Men det var, fordi jeg ikke kunne se sammenhængen med det her forslag. Det må man jo så forklare mig, hvis ikke jeg har forstået det. Nu stiller vi i hvert fald spørgsmålene.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Når jeg siger, at jeg ikke mener, at de spørgsmål er specielt geniale, hænger det sammen med, at jeg er meget usikker på, om de giver svar, der kan bruges i den analyse, vi i og for sig ønsker.

Når vi i SF alligevel ikke modsatte os spørgsmålene, hang det sammen med, at vi på det

[Agerschou]

tidspunkt ikke var kreative nok til at finde på noget andet, samt at man ikke kan sige, at det skriftlige svar fra socialministeren var en åbning i forhold til Folketingets Socialudvalg i retning af at foretage en analyse. Der var ikke noget andet forslag i svaret fra socialministeren.

Men det er muligvis noget, vi kan diskutere os frem til. Det ved jeg ikke. Det, jeg bare håber på, er, at vi får en analyse, der kan bruges til noget, og det er jeg altså i tvivl om med den måde, de svar er formuleret på.

Så et par mindre ting. Vi har bemærket, at der er et par ting i socialministerens forslag, der peger fremad. Der er et par gamle SF-ideer, og det synes vi da er helt fint. Her tænker jeg selvfølgelig på ideen med, at man som kontanthjælpsmodtager kan have en vis arbejdsindtægt ved siden af, uden at det bliver modregnet i kontanthjælpen. Jeg tænker også på den idé, at en kommune får overført statens besparelser på kontanthjælpsområdet, når der etableres særlige beskæftigelses- og uddannelsesordninger. Det synes vi er helt fint.

Det sidste var noget, vi har forsøgt at argumentere med i forbindelse med vores sabbatordningsforslag, men da havde vi indtryk af, at alle økonomer, der var uddannet på Københavns Universitet og ansat i centraladministrationen, mente, at den måde kunne det ikke gøres på. Derfor er vi meget tilfredse med, at socialministeren nu får åbnet den mulighed, for nu vil vi komme væltende med de andre forslag, vi har, hvor vi argumenterer præcis på samme måde. Så det er vi da tilfredse med, også med et par af de andre initiativer, socialministeren er i gang med.

Vi mener stadig væk ikke, at hovedproblemerne bliver angrebet. Nu skal vi naturligvis ikke starte debatten om forslaget om de 18-19-årige her. Det får vi lejlighed til på et senere tidspunkt. Jeg vil dog godt sige, at det passer ikke, at man ikke har kunnet stille krav til de unge ifølge den nugældende bistandslov. Det har man sagtens kunnet gøre. Problemet er bare, at kommunerne ikke har haft noget at tilbyde dem. Det er i virkeligheden det, det handler om, og ikke så meget, om man kan stille krav eller ej. Det har man hele tiden kunnet ifølge den gældende lovgivning.

(Kort bemærkning).

Bente Juncker (CD):

Jeg vil gerne sige tak for socialministerens svar. Jeg er da glad for, at socialministeren har 15-20 initiativer, hun ikke har skrevet om i det her lovforslag. Det synes jeg er fint. Jeg synes, at dette ikke bare skal være et finanspolitisk indgreb mod kontanthjælpsmodtagere, og det bliver det, hvis det kun er besparelser. Jeg er glad for at konstatere, at der i skuffen ligger 15-20 initiativer eller lignende, som vi får i løbet af kort tid.

Så vil jeg gerne sige med hensyn til pressen, at jeg læser altså 6-7 aviser hver dag, og jeg har da også set noget, men jeg mener nu ikke, vi plejer at tro alt for meget på, hvad der står her.

Til sidst vil jeg sige til socialministeren, at vi kæder naturligvis dette besparelsesforslag sammen med initiativerne. Jeg håber så, at de kommer her i efteråret, hvor vi drøfter dette, og at det ikke er noget, der kommer hen på foråret, når løbet er kørt.

Socialministeren (Aase Olesen):

Jeg må nok hen at læse mine indlæg her. Jeg mener ikke, jeg har nævnt tallet 15-20 initiativer. Jeg har gjort opmærksom på, at der faktisk i forslaget er en række initiativer, at arbejdsministeren har fremsat forslag, og at der kommer yderligere forslag, herunder nogle, som ikke kræver lovgivning.

Jeg er fuldstændig enig med hr. Agerschou, når han siger, at det ikke er et spørgsmål om at lovgive for at kunne stille krav til de unge; det kan man i dag. Ja, det er præcis det. Det kan mange kommuner.

Nej, lovforslaget kommer i sin substans til at handle om, at kommunerne har pligt til at stille denne ungdomsgaranti til rådighed for de unge. Det er naturligvis det, lovforslaget handler om.

Formanden:

Det er en førstebehandling. Vi er ved de sidste korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Jeg sad og overvejede lidt det, fru Hanne Andersen i sit seneste indlæg sagde. Jeg var meget glad for, at fru Hanne Andersen på Socialde-

[Karen Højte Jensen]

mokratiets vegne udtrykte, at det var stødende, hvis man kunne få mere ved at være på kontanthjælp end ved at være i arbejde.

Men så blev jeg lidt uvis vedrørende de mere konkrete ting, fru Hanne Andersen i sit seneste indlæg sagde. Fru Hanne Andersen sagde, at man ikke ville være med til at ændre satsen for tillægget for det første barn, og jeg forstod også på fru Hanne Andersen, at man ikke ønskede at suspendere den regulering af kontanthjælps-satserne, der skulle ske pr. 1. juli 1989.

Og så bliver jeg lidt usikker på, hvad det nu er for et budskab, jeg skal tage til efterretning. De to ting, jeg forstod på fru Hanne Andersen at man gik imod, handler også om det overordnede balanceproblem: det at være på kontanthjælp i forhold til det at være i arbejde. Jeg forstod som sagt, at man ønskede bedre balance. Jeg finder, at ikke blot børnetillægget, men også en regulering handler om familiens totale situation, og derfor må det vurderes samlet, hvis ens udgangspunkt er, at det er stødende, hvis man kan få mere ved kontanthjælp end ved arbejde.

Jeg håber ikke, jeg har misforstået fru Hanne Andersen.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Det handler bare om to ting, jeg ikke nåede sidst. Det var, fordi jeg fik på fornemmelsen, at formanden var i gang med at fratage mig ordet, og så skyndte jeg mig ned.

Det ene handler om rådighedsparagraffen, hvor ministeren foreslår noget, hun mener er en stramning. Det forstår jeg egentlig ikke, og det er en af de ting, vi skal have opklaret under udvalgsarbejdet. Jeg kan ikke se, at der er nogen realitetsændring i den nye formulering i forhold til den gamle, andet end at ministeren muligvis har fået en fiks idé og gerne vil have beskæftigelsesprojektfremmende foranstaltninger sat ind i paragraffen. Jeg kan ikke se, at der er en realitetsændring i den. Jeg kan selvfølgelig godt forstå det, hvis det er rent politisk, den er kommet ind, men jeg mener ikke, det rent juridisk er en realitetsændring. Det er så den ting.

Så efterlyste ministeren gode ideer, og så vil jeg gerne komme med en god idé. Nu er jeg vant til, at der går en 3-4 år, fra SF kommer med en god idé, til en socialminister tager fat på den, som det nu er sket med to af forslagene i mini-

sterens lovforslag. Den nye gode idé er, om ministeren vil være med til at forsøge sig med en job- og uddannelsesordning for kontanthjælpsmodtagere, eventuelt som forsøg i et par afgrænsede geografiske områder.

(Kort bemærkning).

Hanne Andersen (S):

Vi vil godt sige, at vi ikke synes, at ubalancen alene kan hæftes sammen med børnetillægget for det første barn og en regulering af kontanthjælpen. Derfor vil vi gerne også have det belyst, om det alene er de elementer, der er med til at skabe ubalancen i de eksempler, der nævnes på, at nogle kan have et større forbrug. Børnefamilierne er stadig væk for os i fokus, som de var, da vi diskuterede det tidligere, og det er de også i dag. Vi ser ikke nogen speciel grund til at forringe den enlige forsørgeres vilkår.

Socialministeren (Aase Olesen):

Forslaget om stramning af rådighedsbegrebet er ganske rigtigt – hvad skal vi sige? – politisk, forstået på den måde, at hvis et amtsankenævn vil tolke loven, som man gør det f.eks. i Viborg Amt, kan man henvise folk i forskellige kommuner til beskæftigelsesforanstaltninger og afvise folk, hvis ikke de tager imod tilbudet.

I andre amtsankenævne giver man folk ret, når de klager over, at de kun er blevet henvist til beskæftigelsesforanstaltninger, og har dermed ikke kunnet få folk i arbejde på den måde, som man ønsker. Der er sådan set ingen grund til at lave forsøg med at lade kommunerne give folk jobgaranti, for det er der kommuner der gør. Som jeg har nævnt, er der kommuner, der har jobgaranti for kontanthjælpsmodtagere helt op til 67 år.

Men jeg vil gerne lige benytte dette spørgsmål og give det svar, at vi skal huske på, at vi taler om folk, hvis væsentligste problem er, at de ikke har job. Der er stadig væk i det sociale system folk, som har behov for at blive behandlet som sociale klienter og have det tilbud, der ligger i hele den store vifte af muligheder, som bistandsloven rummer. Det er ikke dem, vi taler om her.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 43:

Forslag til lov om ændring af lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender m.fl. love. (Ændring af klagebehandlingen m.v.).

Af Carsten Andersen (SF) m.fl.
(Fremsat 6/10 88).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Aase Olesen):

SF har med dette lovforslag foreslået en række ændringer i det nuværende klagesystem, ændringer, som primært går ud på at indføre en udbygning af ankesystemet set i forhold til i dag.

Jeg synes, det er en stor mundfuld, SF her er kommet med. SF's begrundelse er, at der trænges til en modernisering af systemet, og at systemet bør være i overensstemmelse med den omstrukturering, der finder sted i den sociale sektor.

Det har jeg meget svært ved at se at det forslag imødekommer. Tendenserne i nutiden går snarere mod en forenkling af ankesystemet, dvs. mod en hurtigere sagsbehandling og mod en decentralisering af beslutningerne.

I lovforslaget foreslås forskellige ændringer i både den sociale styrelseslov, ankestyrelsesloven, bistandsloven, lov om social pension, børnetilskudsloven og lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. Jeg vil gerne sige med det samme: Gennemførelsen af de fleste af de forslag vil betyde, at alle de anstrengelser, vi har gjort os herinde i de senere år for at forenkle og effektivisere ankesystemet, vil være gjort forgæves.

I 1983 indførte vi hovedreglen om én og kun én klageadgang. Et udvalg under Socialministeriet arbejdede herefter med yderligere forslag til effektivisering af ankesystemet. I udvalget blev de forskellige forslag indgående drøftet med bl.a. de berørte organisationer. De fleste af udvalgets forslag blev senere gennemført ved lov i 1985. Vi har nu haft disse regler i nogle år, og jeg mener, at de har fungeret tilfredsstillende. Generelt finder jeg derfor ikke, at der er grundlag for at ændre på anke reglerne i den foreslåede retning.

En generel udvidelse af ankeadgangen som foreslået af SF vil betyde, at Ankestyrelsen skal behandle mindst 2.000–3.000 flere sager om året, og det vil også medføre en forøget sagsmængde i amtsankenævnene. Jeg mener ikke, at den forøgede administrative byrde, som ophævelsen af de gældende ankebegrænsninger betyder, modsvares af en tilsvarende forøgelse af retssikkerhedsgarantier for befolkningen. Jeg kan derfor ikke gå ind for dette forslag. Jeg kan måske gentage, hvad jeg har sagt mange gange, når vi har behandlet ankeforslag her i salen, at det ikke nødvendigvis er sådan, at retssikkerheden stiger i takt med antallet af ankeinstanser.

En anden del af SF's forslag handler om amtsankenævnenes virksomhed. SF foreslår her, at amtsankenævnene skal varetage nogle af de sociale udvalgs opgaver. Hvis klageren også får afslag i amtsankenævnet, skal nævnet sørge for rådgivning og vejledning om andre løsninger af klagerens problem, og det sociale udvalg skal derefter indberette til amtsankenævnet, hvad udvalget senere foretager for at hjælpe klageren.

Jeg kan godt se det sympatiske og rigtige i, at en klager efter endnu et afslag får rådgivning og vejledning, men jeg mener, at det skal og bør være vedkommendes kommune, der giver denne rådgivning. Ankenævnet er efter min mening ikke velegnet til videre sagsbehandling over for den enkelte. Hvis klageren får aktiv hjælp af amtsankenævnet og ikke er tilfreds, skal nævnet altså tage stilling til sin egen sagsbehandling. Det kan vi vist alle sammen være enige om ikke er hensigtsmæssigt. Jeg har derfor svært ved at se, hvor klagerens retssikkerhed er henne, og må afvise forslaget.

Forslagsstillingerne vil også begrænse den nuværende formandsbemyndigelse i både revali-